

Wiek zabawy

Rodzice powinni wiedzieć, jak ważna, wartościowa i cenna dla rozwoju dziecka jest zabawa (nawet ta najprostsza) oraz dlaczego powinni brać w niej udział.

Zabawa jest podstawową formą aktywności małego dziecka. Niemal wszystkie dzieci, bez względu na poziom rozwoju psychicznego i fizycznego, mają silną potrzebę bawienia się. Co ważne, bawią się wszędzie, w każdym czasie i większością dostępnych przedmiotów.

Czym jest zabawa i dlaczego jest tak ważna w życiu dziecka?

Wielu dorosłych bagatelizuje znaczenie dziecięcych zabaw, co wyraża się w lekceważących nieraz stwierdzeniach: *idź się pobaw, bo teraz przeszkadzasz; ty potrafisz się tylko bawić, itp.* Rodzice powinni wiedzieć, jak ważna, wartościowa i cenna dla rozwoju dziecka jest zabawa (nawet ta najprostsza) i dlaczego powinni brać w niej udział. Zabawa korzystnie wpływa na wszystkie sfery funkcjonowania małego dziecka. Podczas jej trwania naturalnemu treningowi poddawane są mięśnie i ścięgna, a kontuzje zdarzają się stosunkowo rzadko. Bawiąc się, dziecko nie przekracza swoich

naturalnych możliwości, a częste zmiany aktywności powodują, że żadna część ciała nie ulega przetrenowaniu i przesileniu. Zabawy na podwórku (świeżym powietrzu) doskonale wpływają na motorykę dużą, sprawność ruchową, koordynację wzrokowo - ruchową i gibkość. Zabawy w sali lub dziecięcym pokoju może nie dają tak rozległych możliwości ruchowych, jednak przyczyniają się do usprawnienia motoryki małej i koncentracji uwagi. Bawiąc się, dziecko doświadcza wielu emocji. Ma możliwość wcielenia się w różne postacie, przeżywa przygody poszerzając horyzonty swojej wyobraźni. Wszystko odbywa się w bezpiecznej formie, gdyż zabawę zawsze można przerwać, zmienić jej przebieg lub zabawić się jeszcze raz. To doskonały sposób na eksperymentowanie, poznawanie siebie samego i rozpoznawanie emocji oraz zachowań innych. Ważne jest, że dzięki zabawie dorosły ma możliwość zdiagnozowania potrzeb i możliwości dziecka. Przyglądając się podopiecznemu podczas codziennej i naturalnej działalności może on ocenić jego kompetencje, ustalić czego dziecko się nauczyło, a z czym są problemy. To dobry moment na przeprowadzenie diagnozy we wszystkich sferach: motorycznej, komunikacyjnej, emocjonalno-społecznej, percepcyjnej i poznawczej. Zabawa daje możliwość wprowadzania w życie nowych pomysłów i eksperymentowania. Dzięki niej możliwe staje się poznawanie struktury i zastosowania wielu przedmiotów codziennego użytku, a przy okazji dziecko uczy się dbałości o posiadane mienie. Bawiąc się z partnerem

(lub całą grupą rówieśników) nie sposób uniknąć napięć i konfliktów. To także ważny element kształcący stosunek do innych. Nagle okazuje się, że w zabawie trzeba przestrzegać zasad i nauczyć się funkcjonować we wspólnych relacjach. Każdy uczestnik może wnieść coś nowego, ale reszta ma prawo się na to zgodzić lub nie. Trzeba pertraktować, iść na pewne ustępstwa i kompromisy. To niezwykle ważna lekcja, która zaowocuje w przyszłości.

Jakie zabawki i przybory powinny znaleźć się w pokoju dzieci?

Zgodnie z definicją, „zabawka to przedmiot lub grupa przedmiotów wykonanych w celu pobudzenia zabawowej aktywności dziecka, stwarzająca sposobność do poszerzenia doświadczeń, gry wyobraźni i stopniowego opanowania rzeczywistości”¹. Jednak przyglądając się temu wszystkiemu, czym od pokoleń bawią się dzieci, można śmiało stwierdzić, że zabawką może być niemal wszystko, nawet to, co przez producenta zostało przeznaczone do czegoś zupełnie innego (np. garnek) albo to, co rośnie na drzewie (np. kora i szyszki).

Czy dorosły jest potrzebny podczas dziecięcej zabawy?

Wielu rodziców opiekujących się małymi dziećmi marzy o chwili wytchnienia lub stara się wygospodarować czas na realizację swoich obowiązków. Moment, kiedy dzieci się bawią, jest wręcz idealny: wiadomo co dziecko robi i z pewnością zajmie mu

---

¹ Dunin -Wąsowicz M., O dobrej zabawie, Warszawa 1972, s. 36.

to trochę czasu. Rzeczywiście dzieci powinny potrafić bawić się same (przynajmniej przez pewien czas), choć oczywiście znacznie łatwiej jest tym, które mają rodzeństwo (czyli stałego partnera do zabawy). Zdecydowana większość dzieci stara się jednak za wszelką cenę zaangażować dorosłego do wspólnego działania. Co ciekawe same proponują zabawę, obdzielają opiekuna rolą, a nawet wymyślają kwestie, które ma wygłosić. Zatem do czego potrzebny jest taki duży partner, skoro dziecko radzi sobie samo i doskonale kreuje rzeczywistość? Okazuje się, że zabawa z dorosłym ma wiele zalet. Przede wszystkim dziecko jest w pobliżu ukochanego i bliskiego mu człowieka. Działa razem z nim na swoich zasadach i po prostu spędza miło czas. Mało tego, może się od niego wiele nauczyć. Dorosły przecież także odgrywa jakieś role i jest w tym momencie wzorem do naśladowania. Co ważne, podczas zabawy dziecko odgrywa sytuacje przykre, trudne i takie, które go przerosły. Wciela się, np. w postać dorosłego, który był niemiły, sprawił przykrość. Dla opiekunów tego typu sytuacje zabawowe mogą być pewnego rodzaju ostrzeżeniem i sygnałem świadczącym o tym, że dzieje się coś niedobrego. Dorosły uczestnik zabawy powinien przede wszystkim uszanować dziecko i jego pomysły. Nie powinien na siłę forsować swoich rozwiązań, gdyż został zaproszony do zabawy i powinien uczestniczyć w niej jako partner, przyjaciel, a nie przywódca. W ten sposób okazuje dziecku szacunek.